

باسمه تعالی

وزارت جهاد کشاورزی

سازمان شیلات ایران

دستورالعمل فنی و ضوابط صدور مجوز مزارع تفریح و پرورش بچه ماهی قزل آلاي رنگين کمان

معاونت توسعه آبی پروری

فروردین ۱۳۹۶

۱. مقدمه:

یکی از مهمترین ضرورت های پرورش ماهی قزل آلا، تأمین بچه ماهی با کیفیت و به اندازه کافی در زمان مورد نظر می باشد. با توجه به نیاز مزارع تکثیر ماهی قزل آلا به شرایط و ویژگیهای خاص بویژه از نظر کیفیت منبع آبی، امکان احداث چنین مزارع در تمامی استانهای کشور وجود ندارد.

تهیه بچه ماهی از مراکز تکثیر از مشکلات مهم پرورش دهندگان ماهی، به خصوص در مزارع خرد، می باشد. به عنوان مثال می توان به دوری مسافت، پراکندگی واحدهای خرد، هزینه های حمل، استرس وارده به بچه ماهیان در زمان حمل اشاره نمود. از جمله فعالیتهایی که اخیراً به منظور رفع مشکل مذکور در کشور اجرایی شده است، تولید بچه ماهی در مزارع تفریخ و پرورش بچه ماهی از مرحله تخم چشم زده و پرورش آن تا وزن 5 گرم می باشد.

این دستورالعمل به منظور ساماندهی مزارع تفریخ و پرورش بچه ماهی و برنامه ریزی برای تأمین بچه ماهی مورد نیاز پرورش دهندگان تدوین شده تا نسبت به صدور پروانه به متقاضیانی که از نظر محیطی، تأسیساتی و بهداشتی واجد شرایط باشند اقدام گردد.

۲. تعاریف:

مزرعه تفریخ و پرورش بچه ماهی قزل آلا: مزرعه ای است که به تولید لارو و پرورش بچه ماهی قزل آلا از مرحله تخم چشم زده تا وزن ۵ (پنج) گرم اقدام می نماید و در این دستورالعمل به اختصار مزارع اطلاق می شود.

مزرعه پرورش ماهی پرواری: مزرعه ای است که تولیدات خود را برای عرضه به بازار مصرف ماهی عرضه می نماید.

۳. اهداف:

۳.۱. ساماندهی و قانونمند کردن صدور پروانه برای متقاضیان ایجاد مزارع تفریخ و پرورش بچه

ماهی

۳.۲. کاهش هزینه تأمین بچه ماهی و تأمین آن در تمام فصول سال برای مزارع پرورش ماهی

۳.۳. رعایت اصول فنی، بهداشتی و قرنطینه ای در مراحل ساخت و بهره برداری و نظارت بر

فرایند تولید

۳.۴. کاهش میزان نقل و انتقال بچه ماهی و کاهش احتمال انتشار و بروز بیماریها

۴. فرایند صدور پروانه:

صدور پروانه مزارع تفریخ و پرورش بچه ماهی تابع قانون نظام جامع دامپروری و دستورالعمل

های اجرایی آن می باشد و براساس سیاست های معاونت توسعه آبرزی پروری و با استعلام از اداره

کل یا مدیریت شیلات استان صورت می گیرد.

۵. تعیین ظرفیت مزارع:

۵.۱. حداقل ظرفیت نگهداری تخم چشم زده (ظرفیت پایه) در هر دوره با توجه به حداقل آب

مورد نیاز ایجاد مزارع تفریخ و پرورش بچه ماهی (ماده ۶) ، تعداد ۱۵۰۰۰۰ (یکصد و

پنجاه هزار) عدد است و برای مقادیر کمتر (به جز مزارع مشمول بند ۷.۱) مجوزی صادر

نمی شود.

۵.۲. حداقل ظرفیت سالانه تولید بر مبنای چهار دوره تولید، سالانه ۶۰۰۰۰۰ (ششصد هزار)

عدد است.

۵.۳. با افزایش میزان آب در دسترس به ازای هر لیتر در ثانیه، تعداد ۷۵۰۰۰ (هفتاد و پنج

هزار) عدد به ظرفیت اسمی پروانه افزوده می شود.

۵.۴. برای منابع آبی با پ هاش بیشتر از $\frac{7}{3}$ ، به ازای هر $\frac{1}{10}$ افزایش پ هاش مقدار ۵ درصد از ظرفیت پایه و افزایش ظرفیت فوق کاهش می یابد.

۵.۵. حداکثر ظرفیت اسمی برای صدور مجوز مزارع تفریح و پرورش بچه ماهی ۵۰۰۰۰۰۰ (پنج میلیون) عدد تخم می باشد.

تبصره: صدور مجوز برای مزارع با ظرفیت بیشتر از پنج میلیون قطعه مستلزم کسب نظر از سازمان شیلات ایران است.

۶. الزامات و مشخصات فنی:

۶.۱. منبع آبی

۶.۱.۱. منابع آبی مجاز برای ایجاد مزارع تفریح و پرورش بچه ماهی صرفاً شامل چشمه، چاه و قنات می باشد.

۶.۱.۲. حداقل دبی مورد نیاز برای صدور مجوز، ۵ (پنج) لیتر در ثانیه است و برای منابع آبی با دبی کمتر از ۵ لیتر مجوزی صادر نمی شود

۶.۱.۳. دارا بودن پروانه بهره برداری از منبع آبی برای تمام طول سال الزامی است.

۶.۱.۴. در صورت استفاده از آب چاه، بهره برداران موظف اند، از حیث میزان برداشت آب کلیه شرایط مندرج در پروانه بهره برداری آب چاه را بطور کامل رعایت نمایند.

۶.۱.۵. دمای آب منبع آبی در طول سال باید بین ۸ - ۱۴ درجه سانتی گراد باشد.

تبصره: در منابعی که دمای آب حداکثر تا ۱۶ درجه سانتیگراد است، مشروط به نصب تاسیسات برودتی برای کاهش دمای آب، مجوز صادر می شود.

۶.۱.۶. منابع آبی باید دارای شرایط فیزیکی و شیمیایی مورد نیاز طبق جدول پیوست باشد.

تبصره: نمونه برداری و آزمایشات نمونه آب توسط آزمایشگاه معتمد محیط زیست و یا آزمایشگاه هایی که توسط شیلات تایید شده اند، انجام می شود و نتایج آزمایشگاه های غیرمعتبر، قابل قبول نمی باشد.

۶.۲. ابنیه و تأسیسات

۶.۲.۱. حداقل زمین مورد نیاز برای احداث مزرعه تفریح و پرورش بچه ماهی پانصد مترمربع می باشد.

۶.۲.۲. ابنیه مورد نیاز برای احداث مزرعه تفریح و پرورش بچه ماهی با حداقل ظرفیت (۶۰۰۰۰۰ عدد تخم) به شرح ذیل می باشد:

- مساحت سالن انکوباسیون و نگهداری بچه ماهی ۵۰ مترمربع
- مساحت مفید استخرهای بچه ماهی ۱۵۰ مترمربع
- مساحت ساختمانهای جانبی ۵۰ مترمربع

تبصره ۱: به ازای هر ۷۵۰۰۰ عدد افزایش ظرفیت اسمی پروانه، میزان مساحت مورد نیاز برای سالن انکوباسیون ۱۵ - ۲۰ درصد، استخرهای بچه ماهی ۱۰ درصد و مساحت کل زمین مورد نیاز حداکثر ۱۰ درصد به اعداد فوق اضافه می شود.

تبصره ۲: مساحت ساختمانهای جانبی براساس ظرفیت نهایی، حداکثر ۱۵۰ مترمربع قابل افزایش خواهد بود.

۶.۲.۳. سالن نگهداری تخم چشم زده (انکوباسیون) باید واجد شرایط بهداشتی و فضای کافی جهت فعالیت باشد.

۶.۲.۴. تعداد تراف های استاندارد مورد نیاز برابر یک چهارم ظرفیت سالانه در نظر گرفته شود.

۶.۲.۵. سالن انکوباسیون می بایست از نظر تهویه فضایی مناسب بوده و روشنایی آن قابل کنترل باشد.

۶.۲.۶. ورود و خروج آب در سالن انکوباسیون به سهولت انجام شود.

۶.۲.۷. لاروهای حاصل از تفریخ حداکثر تا وزن ۰/۵ گرم در ترفاها نگهداری شده و فضای مناسب پرورش لارو و بچه ماهی تا وزن ۵ گرم پیش بینی گردد.

۶.۲.۸. مزارع تفریخ و پرورش بچه ماهی مجاز به فروش بچه ماهی با وزن کمتر از سه گرم نمی باشند.

۷. سایر ضوابط

۷.۱. مزارع پرورش ماهی پروراری که امکان تفریخ و تولید بچه ماهی مورد نیاز خود را دارند، می توانند در قالب این دستورالعمل نسبت به تجهیز خود برای نگهداری و تفریخ تخم چشم زده مورد نیاز مزرعه خود اقدام نمایند.

تبصره ۱: این مزارع از شمول ماده ۵.۱ مستثنی هستند و ظرفیت تفریخ بر مبنای ظرفیت پرورش ماهی پروراری تعیین می شود.

تبصره ۲: عرضه بچه ماهی تولید شده در مزارع پروراری به سایر مزارع ممنوع است.

۷.۲. در هنگام صدور مجوز برای مزارع پرورش ماهی پروراری میزان آب مصرفی واحد تفریخ و تولید بچه ماهی از میزان آب کل مزرعه کسر شده و ظرفیت تولید مزرعه بر مبنای آب باقیمانده در دسترس محاسبه می شود.

تبصره: در صورت اختصاص آب از منابع جدید به مزرعه تفریخ، ظرفیت مزرعه پرورش پروراری تغییر نمی کند.

۷.۳. رعایت ضوابط بهداشتی برای ایجاد مزارع توأم تفریخ و پرورش ضروری است.

۷.۴. تخلیه آب خروجی بخش تفریخ پس از ضدعفونی به خارج از مزرعه الزامی است.

۷.۵. حمل و نقل بچه ماهی و تخم چشم زده صرفاً توسط خودروهای ویژه حمل آبزیان مجاز است.

۷.۶. قیمت گذاری بچه ماهی تولید شده در مزارع تفریخ در کارگروه قیمت گذاری بچه ماهی با حضور نمایندگان تولید کنندگان بچه ماهی، اتحادیه سراسری تکثیر کنندگان و پرورش دهندگان ماهیان سردابی، با نظارت و همکاری نماینده معاونت آبی پروری، نماینده بازرسی سازمان و نماینده دفتر بهبود کیفیت فرآوری و توسعه بازار آبزیان به مسئولیت دفتر فوق اشاره تعیین می گردد.

۷.۷. صدور مجوز احداث و بهره برداری از مزارع تفریخ، هیچگونه الزامی برای واردات تخم چشم زده مورد نیاز این مزارع ایجاد ننموده و در صورت اتخاذ تصمیم برای عدم واردات، مزارع تفریخ ملزم به استفاده از تخم چشم زده داخلی می باشند.

۷.۸. مزارعی که بدون دلیل موجه برای مدت سه سال متوالی فعالیت نداشته باشند، پروانه بهره برداری آنها ابطال می شود.

۷.۹. مزارعی که بدون رعایت مقررات احداث گردیده اند، براساس این دستورالعمل مورد ارزیابی قرار می گیرند و در صورت احراز شرایط، مجوزهای مربوطه صادر می گردد.

۷.۱۰. مزارعی که با دریافت مجوز های لازم قبل از ابلاغ این شیوه نامه احداث گردیده اند، موظف اند ظرف مدت یکسال شرایط لازم برای انطباق با این دستورالعمل را ایجاد و پس از این مدت براساس این دستورالعمل مورد ارزیابی قرار گرفته و تعیین ظرفیت می شوند. در صورت عدم احراز شرایط مقرر در این دستورالعمل تمدید پروانه مزارع مذکور بر اساس نظر اداره کل شیلات استان صورت می گیرد.

۷.۱۱. سیاستهای صدور مجوز و فعالیت مزارع تفریخ و پرورش بچه ماهی سالانه مورد بازبینی قرار گرفته و از سوی سازمان شیلات ایران ابلاغ می شود.

۷.۱۲. این دستورالعمل از تاریخ ابلاغ لازم الاجرا می باشد و سایر ضوابط و دستورالعمل های مغایر با آن از درجه اعتبار ساقط است.

جدول ۱- جدول استاندارد پارامترهای کیفی آب مزارع تفریخ و پرورش بچه ماهی قزل آلاهی رنگین کمان

پارامتر	واحد	میزان مجاز	ماخذ
دمای آب	سانتیگراد	۸ - ۱۴	براساس تجارب بومی
اکسیژن محلول	میلیگرم در لیتر	< 7	Piper et al., 1982
دی اکسید کربن	میلیگرم در لیتر	> 10	Piper et al., 1982
فشار گاز کل	درصد	۱۱۴ - ۱۱۵	Piper et al., 1982
قلیائیت کل	میلیگرم در لیتر	۱۰ - ۴۰۰	Piper et al., 1982
سختی کل	میلیگرم در لیتر	۱۰ - ۴۰۰	Piper et al., 1982
پ هاش		۵/۶ - ۸/۱۰	Piper et al., 1982
کلسیم	میلیگرم در لیتر	۴ - ۱۶۰	Piper et al., 1982
کلر	میلیگرم در لیتر	$> 0/15$	Piper et al., 1982
منگنز	میلیگرم در لیتر	$> 0/01$	Piper et al., 1982
آهن (کل)	میلیگرم در لیتر	$> 0/15$	Piper et al., 1982
فسفر	میلیگرم در لیتر	۰/۰۱ - ۳/۰	Piper et al., 1982
آلومینیم	میلیگرم در لیتر	۰/۱	Piper et al., 1982
روی	میلیگرم در لیتر	$> 0/05$	Piper et al., 1982
مواد معلق	میلیگرم در لیتر	> 3 (برای تخم) > 15 (برای پرورش)	Piper et al., 1982
آمونیاک	میلیگرم در لیتر	$> 0/012$	Piper et al., 1982
نیترات	میلیگرم در لیتر	۰ - ۳/۰	Piper et al., 1982
نیتريت	میلیگرم در لیتر	۰/۰۱۵	Piper et al., 1982
سولفید هیدروژن	میکروگرم در لیتر	$> 0/1$	Piper et al., 1982
مس	میکروگرم در لیتر	۲ (آب سبک) ۳ - ۴ (آب سخت)	Piper et al., 1982
کادمیوم	میکروگرم در لیتر	۰/۲ - ۰/۸ (آب سبک) ۱/۳ - ۱/۸ (آب سخت)	Piper et al., 1982
سرب	میکروگرم در لیتر	۱ - ۲ (آب سبک) ۴ - ۷ (آب سخت)	Piper et al., 1982
نیکل	میکروگرم در لیتر	۲۵ - ۶۴ (آب سبک) ۱۱۰ - ۱۵۰ (آب سخت)	Piper et al., 1982
جیوه	میکروگرم در لیتر	۰/۱	Piper et al., 1982